

Barabás középkori református egyháza

2012 július 18. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Magyarország északkeleti szegletében, 340 kilométerre Budapestt?l, az ukrán határ innens? oldalán található Barabás. A jelenleg 750 lakosú tiszaháti községet, kétjárásnyi területtel együtt, az 1920. évi trianoni döntés vágta le az akkori országhatárig – a Vereckei-hágóig – kiterjed? Bereg vármegyér?l, a Kárpátok hegyvidékér?l. A település 2006 óta közúti határátkel?hely, egyel?re csak nappali id?szakban és csupán személyforgalom számára. Barabás kisnemesi birtok volt a XIII. század végén Borsova határvármegye királyi uradalmának szomszédságában. Neve, amely arámi eredet? személynév, az 1323 és 1329 közötti években bukkan fel írásban. Oklevelek szerint Iván fia Miklós, László és Csépán közösen bírták a falut a szabolcsi Pátroha és Petlend községekkel együtt, a fivérek részt vettek a megye közéletében is a XIV. század elején.

Az egri püspökséghez tartozó borsovai esperesség beregi fiókesperességének tizedlajstroma szerint Pál barabási pap három-három garas dézsmát fizetett az 1333–35 közötti években, a jegyzék megnevezi temploma patrocíniumát is: Sz?z Mária. Nem tudható, hogy plébániai rangú volt-e, talán igen, mert a szomszédos Kaszony papja csaknem a kétszeresét fizette évi átlagban pápai adóként, de egyházának titulusa nem szerepel a listán. Zsigmond király 1403-ban h?tlenség miatt elkobozta a községet a Barabási család leszármazottaitól. Három év múlva Guthi Boldizsárnak adományozta a birtok egy részét, egy másik résszel Haraszthi Balázst ajándékozta meg az uralkodó. A XV. század végén a Beregieket, Károlyiakat, Perényieket, Pocsajiakat, Surányiakat, Uporokat és a

Guthi Országhokat találjuk Barabás tulajdonosainak körében, közülük többen f?rangú nemesek. 1512-ben a Perényi család két ága osztozik a község birtokán, majd Barabás a XVI. és XVII. században ismét a Guthiaké, akik végül – n?ági öröklés által és zálogjog címén – a Daróczíakkal, Dessewffyekkel, Rozsályi Kunokkal és a Vayakkal együtt a földesurai. Az újkori birtokosok között felbukkan a Lónyay és a Dégenfeld grófi famíliák neve is, a jobbágyfelszabadítás idején – amikor 634 lelket írtak össze a községben – a Bárczay és Somossy urak földjeib?l jutott nekik rész örökváltságként.
Az 1330-as évek Sz?z Mária-templomából semmi nem látható a mai református egyházon: a település közepén, vízjárások övezte, lapos dombháton álló épület nyugati tornya és gyülekezeti terme a kései barokk stíluskorszak jegyében készült. Belépve azonban a karcsú harangtorony alatti átjáróba egy második bejáratba ütközünk, amelyet pompás faragott k?kapu keretez.

A hármas körte- és pálcatag profilozású csúcsíves béllet a Zsigmond-kori gótika alkotása. Megmaradását annak köszönheti, hogy az 1802. évi bontáskor meghagyták, befalazták, és csak az 1996. évi renováláskor bukkantak rá, szabadították ki és restaurálták. A középkori formájú és tömeg?, sarkain támpilléres torony alsó szintje és az el?kel? bejárat a tizenötödik század els? negyedének emlékét ?rizte meg, amikor az országos méltóságokra emelkedett Guthi (Országh) nemzetség – a luxemburgi uralkodó kedves udvari emberei – voltak Barabás földesurai, parókiájának kegyurai.
A református egyháztörténet szerint a község népe az 1500-as években tért át a protestáns vallásra, és azt követte 1696-ban is. 1733-ban két harangjáról történik feljegyzés – egyikük sorsa külön említést érdemel: a kétszáz fontos – egy mázsa súlyú – harang szintén Zsigmond királysága idejéb?l (1387–1437) származik, a négy evangélista jelképei és nevük gót bet?s felirata, valamint a kis Jézust karján tartó Sz?z Mária domborm?ve látható rajta. Megmenekült a t?zvészekt?l, a háborús rézbegy?jtésekt?l és a szovjet zabrálástól, 1966-ban ez volt Magyarország legrégebben a helyén lév? harangja. Ekkor megrepedt, elvitték a Debreceni Református Kollégium múzeumába, ott ?rzik most is.
1787-ben még különálló ház készült a harangok számára, amikor „T (ekintetes) és N (agyságos) Lónyai Jánosné 12 darab szép álló fákat méltóztatott kegyesen adni a toronyépítésre”.

Az új, 41 méter magas tornyot 1822-ben fejezték be, a k?m?vesmunkát Er?ss Mihály, a bádogozást Fischer Leopold fehérgyarmati mesterek végezték. 1882-ben a szélvihar leborította a torony sisakját, két év alatt renoválták; újabb, négymázsás acélharangját Diósgy?rben öntötték 1968-ban.

mno.hu - Ludwig Emil

Ajánló